

Добрило Ненадић

КОСМИЧКА СЕМЕНКА

Ово је десети час његовог новог живота.

Па да, све ово време, до пре десет часова, спавао је у капсули а онда се испилио из чауре као какав инсект.

Сада му преостаје да поврати некадашње своје способности: да хода, да говори, да дише и да мисли. Није то ни просто ни лако. Без обзира на технологију, 28 година је много, много времена.

Тачније, у свом кокону провео је 28 година, девет месеци и 11 дана.

Колико он уопште има година? Двадесет и пет или педесет и три? Наводно, ткива су ми стара само двадесет пет година. Време у хибернацији се не рачуна. Да ли је то баш тако? То и много штоишта друго треба тек да провери. Срећом, није сам. Има њих једанаесторо са истим тим питањем.

У хибернацијску капсулу су га, заједно са још десеторо (изабраних или проклетих), затворили 17. марта 2971. године, а тога истога дана циновски свемирски брод *Лири*, отиснуо се са 0,78 брзине светлости у правцу звезде Таубитис.

Данас је 28. децембар 2999. године. То је три дана пред Нову 3.000 годину, XXXI век и Четврти миленијум.

А пуговање још увек траје.

Пре неких петнаест година *Лири* је прошла поред звезде Таубитис.

Тамо није било никакве земљолике планете на којој би био могућ живот.

Претпоставка је била погрешна.

Невероватно, али и Империја грешни!

Брод вођен моћним машинама и сензорима, паравно без и најмањег упитања људске посаде у управљање путовањем, наставио је даље, у истом смеру, и ићи ће тако до краја времена, све док негде, на том правцу, не нађе на планету са течном водом и атмосфером у којој има кисеоника у гасовитом облику.

До сада је преваљен пут од 28 светлосних година а сензори на том правцу нису открили ништа слично.

Земљоликих планета није било.

Свемир је био савршено асептичан простор и *Лири* није нашла своје одредиште.

Колико о томе зна, а не зна баш много, ово је, у оно време, била пета у низу летилица исте класе, које је Амеро Империја послала у међузвездани простор да пронађе планету подесну за живот. И то не за било какву форму живота, него управо за ону која постоји на планети Земљи.

Први је управљен према Лаланду 21 185, потом према 55 Канцеру, према Ипсилон Андромеди и према ХП 4796 А у сазвезђу Центаурус.

Зашто је људска посада баш сада пробуђена? Да у будном стању дочека нови век и нови миленијум? Или је брод ипак напишао нешто занимљиво у овој суморној и мрачној пустоши?

Није то било једино питање којим се забављао откако се *пробудио*.

Први пар, Исак, раса клон ПЈ 7, варијетет А, и Ребека, раса клон ПЈ 7, варијетет Ц, и други пар, Давид, раса клон ПЈ 11, варијетет Д, и Марта, раса клон ПЈ 5, варијетет Г, изабрали су сферичну одају названу Лето, јер је тамо била начињена поставка финог летњег подпева са кристално бистрим слаповима који се обрушавају низ биљурне летице. Били су удешени вирови, шумне речице и потоци са пастрмкама. Исак и Ребека су се брчкали у виру а Давид и Марта су пецали. Светлост је била подешена да им не прљи кожу, није било досадних инсеката, мува, осаца и комараца рецимо, проминуо би покаткад само по који безазлењи вилин коњиц или неки лептир огромних шарених крила.

Трећи пар, Јаков, раса клон ПЈ 6, варијетет А, и Ана, раса клон ПЈ 3, варијетет Д, определи се за Зиму, за зимске утоћаје, клизење по залеђеном језерцету и ски спуст низ општру падину покривену прекрасним снегом. Да су хтели, могли су да изаберу путовање на санкама у које је упретнут пар ирваса, или оно са поларним псима. Мраз је био тамап какав треба да је: да изазове пријатно пецкање по образима, али без општрих болова. Бол је Амеро цивилизација сасвим искључила. Бол је нешто примитивно и непотребно.

Четврти пар, Аврам, раса клон ПЈ 4, варијетет Ц, и Магдалена, раса клон ПЈ 2, варијетет Д изабрао да се шета кроз расцветале ливаде Пролећа. Свуда је цветало, из све снаге и у свим могућим облицима. Цветало је пољско цвеће, цветале су орхидеје, цветале су трешње, брескве, шљиве и остале воћке. Цветао је багрем, и липа је цветала. И све

у исти мах. Наравно, у стварној природи то се дешава у различитим временима. Овде не. Овде је све истовремено а осим тога цветање се никада не завршава. На земљи траје пет, шест, десет дана, овде ће се продужити до краја времена, макар то трајало и милион година. Није ово само пука фаза полног размножавања цветница са ограниченом дужином трајања у времену. Не, оно је овде у једној сасвим друкчијој функцији: оно је представа која на сликовит начин приказује лепоту умерено континенталног појаса планете Земље а успут и благотворни утицај што таква појава има на људе. Да, зујале су пчеле и летеле од цвета до цвета скупљајући нектар. Или можда и није било никаквог нектара. Ипак су то биле виртуелне пчеле, оне праве би одавно напуниле цело Пролеће медом, потекло би на све стране.

Пети пар, Адам, раса клон ПЈ 1, варијетет, А и Марија, раса клон ПЈ 8, варијетет Ц приклонио се Јесени, дакле брању разноврсних плодова земаљских. Биле су то крушке и јабуке, јагоде и диње. Стварне, потпуно реалне. Могли су се ти плодови јести. Савршених боја и облика, разуме се, овде је све савршено и зато нема никаквих красти на покожицама плодова и никаквог трага од паразитних болести или оштећења од инсеката. И овде је шема. Сви плодови су били потпуно зрели. Оно што је на Земљи доспевало у размаку од пет месеци, овде је дешавало у истом трену, време није имало никакву улогу. Плодови нису пролазили као на земљи, нису трудили и опадали, држали су се крепко на гранама.

Ури или Ур, у ствари Уроси, а најпре ће бити да се он звао Урош, није имао партнерку, био је сам.

Сви ти угођаји и те нарцисоидне имитације земаљских чаролија били су смешни. Провирио је у сваку од тих одаја, видео како то изгледа, осмехнуо се, одмахнуо руком и изашао.

Космичка семенка, *Лири*, јер овај патетични брод и јесте био управо то — семенка, спора, носио је у себи идеализовану слику земаљског раја, очишћену од свега сувишног.

Мозак који је на *Лири* све држао под контролом, Ури је, за себе, називао Мастером.

Да, био је тај мозак заиста мастер, господар.

Господар свега што је ту постојало, од неживог до живог. Он је управљао или господарио свима: од најсићушнијег инсекта до људи, о моћним системима брода да се и не говори.

Амеро цивилизација је чинила оно што и увек, вековима, вековима, вековима: расејавала је свој *неујоредиви начин*, сада и диљем космоса, пошто га је пре тога раширила матичном планетом, прилагодивши свом стилу и укусу сваку стопу.

Мастер је све то брижљиво надгледао.

Дизајнери су се потрудили па су, разуме се, и претерали у својој ревности.

Ури се фино забављао.

Који кретени, који кретени. Па они космосом расејавају инфантилне, кичерске призоре.

Да би показао колико је привржен слободи и демократији, а та висока начела су темељ Амеро империје, Мастер је уприличио панел

расправу о сценарију за дочек Нове године, Новог века и Новог миленијума. Био је препреден велики Мастер, ма како та одвећ људска особина била неслагасна са оним што он у ствари јесте: справа од лаурске материје. Знао је Мастер ово: да ће се људска посада жестоко око тога поделити и да ће се на том безазленом питању отворити једно много важније, наиме: ко управља овим путовањем и ко заповеда и људима и машинама.

Ури је одмах прозreo Мастерово лукавство, па је на самом почетку свима ставио до знања да га то питање много и не занима. Што се њега тиче, дочек је само једна забава за људску посаду.

Да, био је тај мозак заиста мастер — господар свега што је ту постојало, од неживог до живог. Он је заиста управљао свима: од најсићушнијег виртуелног инсекта до људи.

Као да је знао, препреденјак, да се људи ни око чега не могу сложити и да ће његова реч, ипак, на крају, бити задња.

И заиста, свако је вукао на своју страну, према свом укусу и својим жељама.

Јаков и Ана су сместа, без оклевања, изјавили да је дискусија потпуно излишна. То барем није спорно: зна се како су људи кроз хиљаде година прослављали новогодишње празнике. Они не виде никакав разлог да се од лепих обичаја и од укоренење традиције одступа. Дакле, нова година пада у зиму, пахуљице, леденице и иње, на Деда Мраз, па северни јелени упрегнути у санке пуне поклона, па онда зечићи и веверице, борове шишарке, прапорици, свећице, конфете, прскалице... Ама добро, то је све наива, дегитарија, а овде деце нема, овде су сви одрасли људи, и ово пије Земља, ово је међузвездани простор. Све је могуће променити, чак је и пожељно. Нема никаквог оправдања да се једно мртво годишње доба, тако сиво и депресивно, узима као почетак печега новог. Напротив. Ако је нова година, нови век и чак нови миленијум, онда тај почетак треба и симболично нагласити и нема бољег начина него да се прослави као пролетна свечаност, светковина буђења вегетације, кретање биљних сокова. Цветање је увек било симбол рађања и почетка новог циклуса.

Ако је само рађање у питању, онда је боље изабрати јесењи штимунг, уз јесен иде обиље плодова, рог изобиља и призори благостања, рекоше Адам и Марија.

Нису изостали ни Исак и Ребека. Одмах су се сложили да у међузвезданом простору не треба по сваку цену, упорно и тврдоглаво истеривати традицију. Светковина има само једну сврху, да се људи забаве и разоноде, а нема лепше разоноде него крај слапа и вира.

Давид и Марта рекоше да су сви овде озбиљни људи у посебној, за Земљу важној мисији, представници човечанства, конквистадори, освајачи свемира, и њима не приличи дегитарије. Прославу треба да приреде тако да се управо то на симболичан начин нагласи. Предлажу, зато, да сами улове своју храну коју ће јести на светковини, дакле да се сви отисну уз реку, или барем *оно* што је као река дизајнирано, и да упецају десетак крупних пастрмки које ће затим да испеку на ватри, баш онако као што су некада радили први ловци, њихови примитивни али

срчани и одлучни преци. Овај симболични гест треба да буде омаж тим храбрим људима који су населили планету Земљу, као што се и посада *Лири* спрема за сличан подухват.

Дошао је ред и на Урија да каже шта о свему томе мисли и како би он приредио новогодишњу свечаност, поготово што међу свим осталим није било никакве сагласности. Забава је њихова, људска, и са системима *Лири* и са сврхом путовања ипак нема неке везе. Људи су једини надлежни да о томе одлуче.

На ово су коначно сви пристали и то је једина тачка која није била у овој ствари спорна.

Ури је знао да је ово лепа прилика, која се не сме пропустити. По први пут је он могао да покаже том надменом, вехементном мозгу-колосу, како мајушни а неклонирани људски мозак ради. А донекле и људима, зашто да не, па сви његови сапутници су себе сматрали вишим него што је он, они су производ науке а он је спонтани, случајни, дивљи сој, настао на прастари, природни начин, а не у лабораторијама под будним оком спретних оператора и сложене технике, па је тако и мање.

Ури рече да овај замршени ребус може врло просто да се реши тако што ће се светковина обавити у све четири одаје, односно у сва четири годишња доба и онда ће сви да буду помало задовољни а нико сасвим.

По Уријевом плану кренуло би се, што је природно, од почетка, дакле од пролећа. Експедиција полази на путовање прикладно опремљена у костимима и са опремом пионира освајача америчког Дивљег Запада на почетку Деветнаестог века. То има двоструко симболичан смисао, Освајање и обележавање почетка успона Амеро цивилизације. То је успон моћи, а исходиште је Мастер и *Лири*.

У Пролећу експедиција мирише цвеће и скупља мед, у Лету лови пастрмке и окрепљује се успут купањем у виру, у Јесени скупља плодове и, најзад, у Зими, лови северног јелена као што би то учинили и далеки преци, пече његово месо на ватри и затим приређује велику ритуалну гозбу са великим ждрањем, где би се јело од свега што је на путовању прикупљено, јер баш то и баш тако би чинили и они којима се одаје почаст, далеки преци чији се подвизи славе и величају. И наравно: имитирају.

Сви су били очарани.

Били су задовољни што је захваљујући Уријевој необичној машини и његовим досеткама, избегнута прва свађа и први велики неспоразум. А сви су слутили и да је Мастер сасвим пометен овим неочекиваним ударом. Инстинктивно су сви били против њега, мада нису можда ни знали зашто. Осећали су да се он све време труди да их потпуно потчини својој вољи, не би ли их свео на своје инструменте који се неће нимало разликовати од уређаја уграђених у брод *Лиру*, које контролише и којима тако надмоћно и беспризивно управља.

Када је изгледало да је сваки неспоразум превладан, појавио се Исак.

Опрезно и снбивајући се, рекао је да се код њега ипак јављају извесне мале недоумице које опет изазивају извесне nelaгоде и зебње.

Сви ти древни ритуали су одвећ сирови за његов укус и његове навике: клање ирваса, примитивно ждерање на ватри печеног меса. У реду, чари авантуре постоје, у то нема сумње, изазов је одвећ велики да би се због нечега споредног поколебали, али ипак...

Прекинуо га је Давид. Клање и све остало, ако га буде, биће, у ствари, фингирано, овде свакако нема правих, живих ирваса, све је то једна перфектно изведена имитација. Ако би ко пожелео заиста прави доживљај из тога древног времена, онда би морао да имитира све услове и обичаји који су онда владали. Ово што они смарају обична је игра, позориште, само један безазлени, дегињасти грангињол, карневал, ништа више. А онда, на стварном Дивљем Западу, било је то питање опстанка у једном дивљем суровом свету. Опасности су вребале на сваком кораку и тим срчаним људима је у сваком трену био и живот угрожен.

У полемику су се уменали Аврам и Магдалена, допуњујући се међусобно.

Технички је, разуме се, то свако од њих зна, и овде на *Лири* могуће створити потпуно исте услове као и оне које су владали на Дивљем Западу. На броду су ускладиштени гени свих биљних и животињских врста, јер *Лири* јесте нека врста митске Нојеве арке, семенке или споре којој је циљ да развеје земаљске облике живота у новим колонијама негде у свемиру. Понети су са Земље сви биљни и животињски гени, свих врста, сојева и раса, јер се, дабоме, унапред није могло знати који ће од мноштва облика успети да се прилагоди условима новог станишта. Постоје дакле гени северног јелена, поларне лисице, белог медведа, туљана и фока, пингвина, а постоје и гени свих врста речних риба па и пастрмке. Методама убрзаног раста и развића могу се из тих гена веома брзо добити примерци свих живих бића, како биљних тако и животињских. Ако они, људска посада *Лири*, буду упорни и ако категорично захтевају да за новогодишње светковине имају прави доживљај са свим опасностима и ризицима, Мастер би могао па то и да пристане и онда ово неће бити никаква маскарада, него прави, сурови и сирови свет.

Нестрпљив да саслуша до краја опширна Аврамова разлагања, Давид је рекао да он мисли да не постоји никакав ризик. Било би апсурдно када би се, код таквог окружења и свих тих заштитних система на броду, догодило нешто непредвиђено или било шта што би довело у опасност саму мисију.

У овој мисији људи су кључни.

Чак и ако за ово прилику буду одгајене праве звери, систем ће муњевито реаговати на најмањи знак угрожавања некога од посаде. На *Лири* је категорички императив да мисија мора успети!

Мисија је на првом месту. А тек затим све остало. Не би се допустило да се због једне каприциозне и детињасте забаве угрози основни смер.

Магдалена је мирно рекла да у банци гена на броду постоје и људски гени. Ако се овој посади буде шта догодило, *Лири* ће одгајити, по убрзаном поступку, резервну гарнитуру људи, њихове дубликате. Ко зна колико Магдалена чека у резерви, рекла је горко се осмехнувши!

Имала је нарочит смисао за хумор. Нико други се није осмехнуо. Да, али Магдалена је рекла нешто врло битно. Сви су наједном схватили да су то кључне речи које одређују њихов положај а напоследку и њихову судбину.

Ако не буду послушни Мастер ће их једносiавно замении.

Све остало је небитно. Мастер је господар, он има мисију са великим М и он ће је без икаквог устезања и оклевања провести. Ако буде потребно жртвоваће хладно ову људску посаду. Ако је програмиран тако да му је људска раса на првом месту, то никако не значи да су му појединци исто тако важни. Свако искакање, исклизнуће из пожељног понашања он ће протумачити као квар неког уређаја и дабоме угрожаваће Мисије, па ће поступити по шеми: отклонити регуларност заменом неисправног модула другим, исправним.

Из романа у настајању